

POVODOM OBILJEŽAVANJA 170 GODINA OD SMRTI PETRA II PETROVIĆA NJEGOŠA (1813 – 1851)

Vesna Vukićević Janković, Univerzitet Crne Gore
teajankovic@t-com.me

Jelena Knežević, Univerzitet Crne Gore, jelenak@ac.me

Uvodnik

DOI: 10.31902/fil.37.2021.1

Obilježavanje 170 godina od smrti Petra II Petrovića Njegoša (1813–1851) prilika je da se utvrde dosadašnji dometi njegošologije, koji svjedoče o Njegoševom nepojmljivom umotvornom potencijalu, o kompleksnosti njegovog ukupnog prosvjetiteljskog djelovanja i o njegovoj pjesničkoj poziciji, ali i da se otvore novi horizonti i mogućnosti za ispitivanje do sada nedovoljno istraženih ili neopravdano zapostavljenih kodova Njegoševog poetskog opusa.

Uprkos kratkom životnom vijeku Petra II Petrovića Njegoša (1813–1851) o njegovoj književnoj ostavštini ne prestaje da se govori o piše. O životu i radu, političkoj i državotvornoj aktivnosti, spjevovima i pjesmama, odnosno o njegovim brojnim doprinosima kulturi i istoriji, napisano oko 22.000 bibliografskih jedinica, među kojima se nalazi preko 400 posebnih monografskih izdanja. Imajući u vidu istaknuto mjesto koje književno djelo Petra II Petrovića Njegoša zauzima u crnogorskoj, južnoslovenskoj pa i evropskoj istoriji i kulturi, smatrale smo višestruko važnim da mu se posveti ovaj broj časopisa.

Tematski broj otvara tekst Vesne Kilibardrde pod nazivom „Crnogorske pjesme u Tomazeovim *Pjesmama Ilirskim*” koji osvjetljava okolnosti u kojima je Nikola Tomazeo u svoju zbirku italijanskih prevoda „ilirske” narodne poezije (Venecija, 1842) uvrstio i tri pjesme iz crnogorskog književnog almanaha *Grlica* (1835–1839), te posredničku ulogu koju je pri tome imao njemački filolog i pjesnik Hajnrih Štiglic. Slijedi rad Vesne Vukićević Janković „*Njegošologija – neprolazni izazovi novih tumačenja*” u kojemu se nudi kulturalnomemorijsko promišljanje Njegoševog opusa, rasvjetljavajući ulogu koju njegovi tekstovi i politička djelatnost imaju u okvirima formiranja fikcionalnog diskursa u odnosu prema nacionalnoj prošlosti, te odnosa književnog teksta prema kulturalnim konstrukcijama nacionalnog identiteta uz razmatranje

reprezentacijske uloge *Gorskog vijenca* kao kulturalnomemorijske matrice. Olga Vojičić-Komatina u radu „Lirska paradigma Njegoševog djela *Gorski vijenac*“ razmatra elemente lirizacije u najpoznatijem djelu ovog velikana koji imaju raznoliku funkciju – da istaknu emocionalnost određenih individualaca, pripadnika herojske zajednice, da prikažu odnos Crnogoraca prema ženi i njenoj pojavnosti, te ženskoj ljepoti kao specifičnom kulturološkom elementu, ali i da doprinesu saznavanju folklornih osobenosti kroz izraz koji je suptilniji od epskog, a pjesnički konkretniji od dramskog. Olivera Popović u radu „Petar II Petrović Njegoš u putopisima na Italijanskom jeziku“ daje prikaz Njegoševog lika i rada u djelima italijanskih putopisaca objavljenim povodom vjenčanja prinčevskog para Savoja – Petrović 1896. godine, kada je na italijanskom jeziku objavljeno više putopisa o Crnoj Gori nego u prethodna dva vijeka. Na ovo se nadovezuje i rad Ane Minić „Njegoš u njemačkim putopisima svoga doba“, gdje se uz detaljnu imagološku analizu njemačkih putopisa 19. vijeka o Crnoj Gori ukazuje na to da je vrijeme Njegoševe vladavine dovelo do procvata njemačke putopisne književnosti o Crnoj Gori – Decenijama kasnije putopisi o Crnoj Gori na njemačkom orijentisace se prema literaturi iz ovog perioda, a slika Crne Gore posredovana na ovom jeziku trajno će ostati pod njenim uticajem.

U radu „Frazeološki žanrovi u *Šćepanu malom* (u poređenju sa *Gorskim vijencem*)“ Ana Pejanović analizira frazeološki nivo Njegoševog spjeva u dramskoj formi *Šćepan mali* dokazujući značaj ovog djela za istraživanja Njegoševa idiolekta i idiosvila u cjelini. Ona ukazuje i na važnost Njegoševe frazeologije za izučavanje ukupne frazeologije srpskog jezika u njenoj dijahroniji i sinhroniji. „O nekim ortografskim odlikama pisane građe iz 19. vijeka“ piše Sanja Šubarić, analizirajući pravopisne obrasce svojstvene originalnim dokumentima Crnogorskog senata. Ona ukazuje na prateći pisani odraz suglasničkih kontakata na morfemskim granicama, kao i na spoju zasebnih riječi, dok rezultatima konkretne analize otkriva segmente kolektivne ortografske prakse u ondašnjoj Crnoj Gori. Tematski sklop zasvođuje rad Miodarke Tepavčević „Lingvistička proučavanja Njegoševog *Gorskog vijenca*“ u kojima autorka minuciozno prikazuje pravce lingvističkih proučavanja Njegoševog *Gorskog vijenca*, ali i daje smjernice za buduća lingvistička istraživanja.

Uz zahvalnost autorkama na vrijednim naučnim priložima i originalnim pristupima, smatramo da su radovima zastupljenim u tematskom izdanju otvorene nove perspektive i pravci istraživanja i da je dat doprinos i podstrek daljem razvoju njeošologije kao naučno utemeljenog promišljanja djela velikog pisca.